

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členov senátu JUDr. Jarmily Urbancovej a JUDr. Milana Moravu v právnej veci žalobcu: **R. P.**, bytom N., *zastúpený advokátkou JUDr. E. so sídlom N.*, proti žalovanému: **Sociálna poisťovňa – ústredie**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 26632-3/2011-BA zo dňa 12. apríla 2011, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/60/2011-40 z 31. augusta 2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/60/2011-40 zo dňa 31. augusta 2011 **m e n í** tak, že rozhodnutie žalovaného č. 26632-3/2011-BA zo dňa 12. apríla 2011 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, **s ú č a s n e s a z r u š u j e** aj rozhodnutie vydané SP – pobočka Nové Zámky č. 1209-1/2011-NZ zo dňa 10. januára 2011.

Žalovaný **j e p o v i n n ý** zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 628,36 Eur k rukám právnej zástupkyne do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom krajského súdu bola zamietnutá žaloba, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania a zrušenia rozhodnutia žalovaného o potvrdení rozhodnutia SP – pobočka Nové Zámky č. 1209-1/2011-NZ z 10.1.2011, ktorým bolo určené, že žalobcovi vznikla účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení od 27. októbra 1993 ako samostatne zárobkovo činnnej osobe.

Krajský súd v zamietajúcom rozsudku

- cituje ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, § 1 a § 32 ods. 1 zák. č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve zákonom a procesnom, § 18 ods. 1 písm. b/ a § 18 ods. 6 a § 20 ods. 4 zák. č. 7/1993 Z.z. o zriadení Národnej poisťovne v znení zák. č. 85/1993 Z.z., § 21 ods. 1 Obchodného zákonníka, § 10 ods. 5 zákona o živnostenskom podnikaní a

- konštatuje skutkový stav, že Obvodný úrad Nové Zámky, živnostenské oddelenie dňa 20.09.1993 pod č. j.: Žo 2484/1993 Ha vydal žalobcovi ako podnikateľovi živnostenský list, v ktorom je uvedené trvalé bydlisko podnikateľa: S. na vykonávanie ohlasovacej živnosti s uvedením miesta podnikania N. . Dátum začatia podnikania bol povolený dňom 17.09.1993. Živnostenský list bol vydaný na dobu neurčitú. Toto rozhodnutie si žalobca prevzal osobne na obvodnom úrade dňa 29.09.1993. Podľa výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Nitra žalobca podnikal na našom území pod obchodným menom R. P., miesto podnikania bolo N. a ako právna forma podnikania bola uvedená samostatne podnikajúca fyzická osoba. Na základe vyššie citovaného rozhodnutia Obvodného úradu Nové Zámky, ktoré bolo vydané podľa § 4 zák. č. 572/1991 Zb. o štátnej správe v živnostenskom podnikaní v spojení s § 47 ods. 2 zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní a § 46 zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, zápis do Obchodného registra bol vykonaný 27. 10.1993. Ďalej zo spisu vyplýva, že rozhodnutím Okresného úradu odbor živnostenský a ochrany spotrebiteľa Nové Zámky zo dňa 08.08.2000 č. Žo-2000/04115/00002, reg. č. 2835/2000 bolo zrušené živnostenské oprávnenie žalobcu zo dňa 20.09.1993 podľa § 58 ods. 1 písm. c/ zák. č. 455/1991 Zb., a to v celom rozsahu. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 08.08.2000 a v tento deň si žalobca rozhodnutie osobne prevzal na obvodnom úrade. Z tohto rozhodnutia vyplýva, že vyššie citované živnostenské oprávnenie žalobcu sa ruší dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia.

- došiel k právnomu záveru, že žalobcovi vznikla účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení od 27.10.1993 ako samostatne zárobkovo činnéj osobe v zmysle vtedy platného zákona č. 7/1993 Z. z. o zriadení Národnej poisťovne a o financovaní zdravotného poistenia, nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia, lebo právny vzťah, ktorého obsahom bola povinnosť žalobcu platiť poistné a tomu zodpovedajúce právo žalovanej (regionálna poisťovňa), bolo potrebné posudzovať podľa predpisu platného v čase jeho vzniku, t. j. 27.10.1993, kedy bol žalobca ako samostatne podnikajúca fyzická osoba na území Slovenskej republiky zapísaný do Obchodného registra Okresného súdu Nitra. Táto povinnosť jednoznačne pre zahraničné osoby vyplývala z § 10 ods. 5 zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní a tomu predchádzalo rozhodnutie Obvodného úradu Nové Zámky živnostenské oddelenie o vydaní živnostenského listu na vykonávanie ohlasovacej živnosti (v posudzovanom prípade žalobcu). Živnostenský list žalobcovi bol vydaný 20.09.1993, v ktorom miesto podnikania bolo schválené žalobcovi ako fyzickej osobe N. Je pravdou, že v čase vydania tohto živnostenského oprávnenia žalobca mal trvalé bydlisko mimo územia Slovenskej republiky a konkrétne M., a preto podľa názoru súdu žalovaný správny orgán postupoval v súlade so zákonom, keď vychádzal aj zo zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, pokiaľ ide o postavenie cudzincov, v nadväznosti na § 21 ods. 1, 2, 3 Obchodného zákonníka o podnikaní zahraničných osôb na území vtedy ešte Slovenskej republiky. Podľa ust. § 18 ods. 1, 6 zák. č. 7/1993 Zb. pre účely nemocenského poistenia a dôchodkového zabezpečenia sa za samostatne zárobkovo činné osoby považovali aj osoby oprávnené prevádzkovať živnosť na území Slovenskej republiky, a to podľa miesta podnikateľa prevádzkovať živnosť. U žalobcu to nesporne vyplýva z jeho živnostenskej listiny, kde je miesto podnikania určené N. a v čase, keď bol zapísaný do Obchodného registra ako samostatne podnikajúca fyzická osoba, to bola regionálna poisťovňa so sídlom v Nových Zámkoch. Z fotokópie časti cestovného pasu žalobcu jednoznačne vyplýva, že zmena trvalého bydliska na Rakúsko bola úradne povolená 13.03.1990. Podľa osvedčenia o štátnom občianstve č. GA/93 vydaného Okresným úradom v Nových Zámkoch dňa 08.10.1993 sa žalobca týmto dňom stal občanom Slovenskej republiky s bytom S., Rakúsko. Nie je preto sporné, podľa názoru súdu, že žalobca v čase vydania oprávnenia na podnikanie ako samostatne zárobková osoba bol občanom Slovenskej republiky, sídlo jeho prevádzky a miesto podnikania bolo v N., a preto mu dňom 27.10.1993 vznikla účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení podľa vtedy platného právneho predpisu. Žalobca si však túto povinnosť, ktorá mu vyplývala zo zákona, sám dobrovoľne neplnil, správne preto postupoval žalovaný, ako i prvostupňový správny orgán,

keď vydal rozhodnutie o účasti žalobcu na nemocenskom poistení a dôchodkovom zabezpečení už podľa platného zákona o sociálnom poistení, dnes zák. č. 461/2003 Z. z. vzhľadom k tomu, že od roku 1993 došlo k dvom zmenám pôvodného zákona č. 7/1993 Z. z. a v súčasnosti sociálna poisťovňa (príslušná pobočka) môže predpísať takúto povinnosť. Nepochybil žalovaný ako odvolací orgán, keď odvolanie žalobcu zamietol a potvrdil prvostupňové rozhodnutie pobočky ako vecne správne, keďže rozhodol v súlade so zákonom a svoje rozhodnutie vecne a logicky odôvodnil. Žalobou napadnutým rozhodnutím preto žalobca nemôže byť poškodený na svojich právach, pretože v rozhodnom období bol samostatne zárobkovo činnou osobou v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení až do vydania rozhodnutia o zrušení živnostenského oprávnenia dňom 08.08.2000.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca odvolanie, v ktorom žiadal zmenu prvostupňového rozsudku a zrušenie žalobou napadnutého rozhodnutia, vrátane rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa.; súčasne žiadal náhradu trov celého konania v sume 628,36 Eur.

Žalobca dôvodil tým, rovnako ako v podanej žalobe, že bol ukrátený na svojich právach tým, že mu bola uložená povinnosť, ktorá mu nevyplýva zo zákona. Žalovaný nesprávne posúdil vec, nepoprel, že by v čase od 17.9.1993 do 11.8.2008 nebol samostatne zárobkovo činnou osobou s miestom podnikania v N., nemal však trvalý pobyt na území Slovenskej republiky. Súd (a ani) žalovaný neuviedol vo svojom rozhodnutí ustanovenie (paragraf), podľa ktorého bol s ohľadom na svoj trvalý pobyt povinný sa prihlásiť v SP – pobočka Nové Zámky. Zák. č. 7/1993 Z.z. neukladal povinnosť podnikateľovi s miestom podnikania na území SR, ale ju ukladal podnikateľovi s trvalým pobytom na území SR. Zák. č. 7/1993 Z.z. bol zrušený k 1.1.2004, teda v čase, keď už nebol SZČO, teda počas celej doby sa na neho vzťahoval zákon, ktorý viazal povinnosť poistenca na trvalý pobyt. Pokiaľ poisťovňa vychádzala z ustanovenia § 18 ods. 1 písm. b/ zák. č. 7/1993 Z.z., toto ustanovenie sa na žalobcu vôbec nevzťahovalo. Žalobca nevidí dôvod, aby sa preskúmané rozhodnutie odvolávalo na interné smernice SP. Poukázal na to, že NP vo vzťahu k nemu nikdy žiaden druh poistenia nefinancovala a nemohla plniť, lebo nebol jej poistencom, keďže podnikal prostredníctvom schváleného zodpovedného zástupcu pre živnosť na sprostredkovanie obchodu, ktorý nezanedbal žiadnu zákonnú povinnosť prihlasovania v SP. Poukázal na § 103 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb., podľa ktorého na dávky a služby nemajú nárok občania, ktorí nemajú trvalý pobyt na území SR. Ďalej namietal nedostatok miestnej príslušnosti SP –

regionálnej pobočky Nové Zámky, keďže v jej obvode nemal trvalý pobyt. V rozhodnutiach nebolo uvedené, z akého ustanovenia vyplýva, že osoby s trvalým pobytom v Rakúsku (kde napokon prihlásený bol a v Rakúsku si uplatňoval alikvótnu časť dôchodku) sa má prihlásiť v regionálnej poisťovni Nové Zámky, a miestne príslušná nebola ani žiadna iná regionálna pobočka v SR. Rozhodnutia považuje žalobca za nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, keďže ani správne rozhodnutia a ani prvostupňový rozsudok sa nevysporiadali s tým, že vo všetkých predpisoch, na ktoré bolo poukázané je podmienkou ich aplikácie trvalý pobyt.

Žalovaný žiadal prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd, ako súd odvolací, preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok a konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo a bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP) dospel jednomyselne k záveru, že odvolaniu je potrebné vyhovieť. Odvolací súd po oboznámení s obsahom súdneho spisu a písomností, ktoré v prvostupňovom súdnom konaní predložil žalovaný dospel k záveru, že rozhodnutiu správneho orgánu ako celok pozostávajú z rozhodnutia žalovaného, ktorý potvrdil rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa o tom, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe vznikla účasť na nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení od 27. októbra 1993, nie je v súlade so zákonom. Keďže prvostupňový súd žalobu zamietol, odvolací súd tento rozsudok zmenil tak, že zrušil rozhodnutie správneho orgánu a vec vrátil podľa § 250j ods. 3 OSP správne orgánu na ďalšie konanie a s poukazom na § 250j ods. 2 písm. a/ a d/ súd zrušil aj prvostupňové rozhodnutie, keďže jeho výrok neobsahuje ustanovenie právneho predpisu, podľa ktorého bolo rozhodnutie vydané a odôvodnenie rozhodnutia nedáva podklad pre zistenie, na základe akej právnej úvahy boli pre posúdenie vzniku poistného vzťahu aplikované ustanovenia Obchodného zákonníka a živnostenského zákona, ako relevantné pre posúdenie oprávnenia na podnikanie, nie však na posúdenie vzniku vzťahu podľa zák. č. 7/1993 Z.z. navyše, podľa § 18 ods. 1 písm. b/ zák. č. 7/1993 Z.z., na ktoré sa správny orgán odvoláva, sú podľa uvedeného zákona povinní platiť poistné zamestnávateľa. Skutočnosť, že v dôvodovej časti druhostupňového rozhodnutia (str. 4 ods. 2) sa už uvádza § 18 ods. 1 písm. c/ sama o sebe nepostačuje pre odstránenie pochybností o právnom titule „platiť poistné“ podľa § 18 ods. 1 zákona, keďže odvolací orgán prvostupňové rozhodnutie vecne potvrdil. Odvolací súd súčasne poukazuje na inak nesporné zistenú skutočnosť, že oprávnenie žalobcu podnikateľ trvalo po obmedzenú dobu (od 27.10.1993 – do 11.8.2000) tzn., že ak podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod 1. zák. č. 461/2003 Z.z. vo veci vzniku sociálneho poistenia rozhodla SP –

pobočka Nové Zámky – rozhodnutím z 10.1.2011, mala súčasne jednoznačne odôvodniť nielen svoju miestnu príslušnosť, ale predovšetkým právomoc vydať rozhodnutie o vzniku poistného vzťahu v období, ktorý predchádza samotnej účinnosti zák. č. 461/2003 Z.z., ktorým táto právomoc bola ustanovená. Odvolací súd nezdieľa názor žalovaného, že o účasti účastníka konania na nemocenskom poistení a dôchodkovom poistení k 27.10.1993 mohla rozhodnúť preto, že neplnil svoju oznamovaciu povinnosť a neprihlásil sa do regionálnej poisťovne. Zákon č. 7/1993 Z.z. síce v § 20 zákona upravuje oznamovaciu a prihlasovaciu povinnosť, zo zákona však nevyplýva právomoc vydať rozhodnutie o vzniku účasti na uvedenom poistení – t.j. o vzniku poistného vzťahu (str. 4 ods. 4 rozhodnutia žalovaného).

Pokiaľ žalovaný dôvodil ustanoveniami Obchodného zákonníka o rovnakých podmienkach podnikania zahraničných osôb (§ 21 ObZ) v porovnaní s domácimi podnikateľmi, odvolací súd poukazuje na to, že obsahom podnikateľskej činnosti nie je vznik poistného vzťahu (nemocenského a dôchodkového poistenia), preto len zo samotného odkazu na rovnaké podmienky podnikania nemožno bez ďalšieho vyvodiť podmienky vzniku (a zániku) poistného vzťahu, ktoré sú upravené osobitným zákonom, v danom čase zákonom č. 7/1993 Z.z.. Prítom uvedený osobitný zákon neustanovil jednoznačne povinnosť osoby, ktorá má živnostenské oprávnenie a je zapísaná v Obchodnom registri, prihlásiť sa do ktorejkoľvek pobočky SP, resp. do pobočky v mieste podnikania, ak aj nemá trvalý pobyt na území SR.

Podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy SR, každý môže konať, čo nie je zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Aj podľa § 18 ods. 1 písm. c/ (podľa ktorého však žalovaný podľa obsahu výroku rozhodnutia výslovne nerozhodol) boli samostatne zárobkovo činné osoby povinné platiť poistné s výnimkou tých, ktoré sú (boli) na poistení zúčastnené z iného dôvodu, čo žalovaný rovnako neskúmal. Navyiac, uvedené by bol žalovaný skúmal len v súvislosti s otázkou platenia poistného, resp. v súvislosti s rozhodnutím o vymeraní poistného, nie však v súvislosti so všeobecným určovaním vo výroku o vzniku poistného vzťahu. Napokon odvolací súd poznamenáva, že žalovaný v preskúmanom rozhodnutí neargumentoval ustanoveniami zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom. Preto ak krajský súd akceptoval argumentáciu žalovaného uvedenú len v písomnom vyjadrení, zaoberal sa zákonnosťou preskúmaného rozhodnutia nad rámec jeho dôvodov. Podľa názoru odvolacieho súdu,

poistný vzťah povinného nemocenského a dôchodkového poistenia je navyše vzťahom verejnoprávnym nad rámec úpravy predmetného zákona.

Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd, ako súd odvolací, rozhodol tak, ako je vo výroku uvedené.

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 OSP a priznal náhradu trov právneho zastúpenia vyčíslenú v podanom odvolaní za 4 úkony právnej pomoci á 123,50 Eur + 4 x 4,71 paušál, k tomu 104,72 DPH, spolu v sume 628,36 Eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku n i e j e príпустný opravný prostriedok.

V Bratislave 24. januára 2012

JUDr. Ida H a n z e l o v á , v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková